

Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 01.03.1977, sp. zn. 5 Tz 19/77, ECLI:CZ:NS:1977:5.TZ.19.1977.1

Číslo: 38/1978

Právní věta: Trestný čin mladistvej osoby, která ukončila přípravu na povolání, pre trestný čin alebo pre prečin příživnictva prichádza do úvahy len v případoch, keď jej rodičia, příp. jiné inštitúcie vytvorili všetky podmienky pre zapojenie sa do pracovného pomeru, mladistvá osoba však bezdôvodne odmieta prijať alebo bezdôvodne opustí zamestnanie, ktoré zodpovedá jej schopnostiam, vedie zahálčivý život a necháva sa živiť rodičmi, případne si zadovážuje prostriedky na obživu iným nečestným spôsobom, napr. prostitúciou, žobrotou, páchaním trestnej činnosti ap. Ak mladistvú osobu vydržujú rodičia preto, že podľa svojich schopností pomáha v domácnosti, nemožno to považovať za nepočestný spôsob obživy v zmysle § 203 Tr. zák., případne v zmysle § 10 zák. č. 150/1969 Zb. o prečinoch.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 01.03.1977

Spisová značka: 5 Tz 19/77

Číslo rozhodnutí: 38

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Příživnictví

Předpisy: 140/1961 Sb. § 203 150/1969 Sb. § 10 94/1963 Sb. § 30

§ 164 odst. 1

§ 165 odst. 1

§ 85 odst. 1 65/1965 Sb. § 11 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 38/1978 sb. rozh.

Trestný čin mladistvej osoby, ktorá ukončila přípravu na povolání, pre trestný čin alebo pre prečin příživnictva prichádza do úvahy len v případoch, keď jej rodičia, příp. jiné inštitúcie vytvorili všetky podmienky pre zapojenie sa do pracovného pomeru, mladistvá osoba však bezdôvodne odmieta prijať alebo bezdôvodne opustí zamestnanie, ktoré zodpovedá jej schopnostiam, vedie zahálčivý život a necháva sa živiť rodičmi, případne si zadovážuje prostriedky na obživu iným nečestným spôsobom, napr. prostitúciou, žobrotou, páchaním trestnej činnosti ap.

Ak mladistvú osobu vydržujú rodičia preto, že podľa svojich schopností pomáha v domácnosti,

nemožno to považovať za nepočestný spôsob obživy v zmysle § 203 Tr. zák., prípadne v zmysle § 10 zák. č. 150/1969 Zb. o prečinoch.

(Rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR z 1. 3. 1977 sp. zn. [5 Tz 19/77.](#))

Na základe sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal v prospech obvinenej mladistvej K. H. minister spravodlivosti SSR, Najvyšší súd SSR zrušil právoplatný rozsudok Okresného súdu v Poprade z 19. februára 1976 sp. zn. 1 T 123/76, ktorým bola mladistvá uznaná za vinnú z prečinu príživníctva podľa § 10 zákona č. 150/1969 Zb. preto, že od júla 1975 do 18. februára 1976 nikde nepracovala a nechala sa živiť svojou matkou, a ktorým bola odsúdená na podmienený trest odňatia slobody. Najvyšší súd SSR nariadil Okresnému súdu v Poprade, aby vec znova projednal a rozhodol.

Z odôvodnenia:

Okresný súd si nezadovážil dostatočné skutkové podklady pre správne rozhodnutie o vine mladistvej K. H. z uvedeného prečinu, čím porušil zákon v ustanovení § 2 odst. 5 Tr. por.

Z výsledkov doteraz vykonaného dokazovania možno zistiť, že mladistvá K. H., ktorá sa narodila 1. 1. 1959, ukončila povinnú školskú dochádzku v júni 1973. Potom sa zdržiavala v domácnosti svojich rodičov v Jurskom. Od júna do augusta 1975 pracovala ako brigádnička v podniku Vojenské lesy v Ihľanoch. Od augusta 1975 nikde nepracovala. Mladistvá sa obhajovala tým, že po skončení brigádnického pomeru u Vojenských lesov v Ihľanoch si hľadala zamestnanie v rôznych podnikoch, do zamestnania ju však nikde nechceli prijať preto, že nemala ešte 18 rokov. V januári 1976 dokonca požiadala o pomoc aj sociálnu kurátorku v Poprade, avšak bezvýsledne. Po celý čas pomáhala matke v domácnosti a starala sa o 6 mladších súrodencov.

Matka mladistvej V. H. pred súdom potvrdila, že mladistvá sa po skončení brigády u Vojenských lesov uchádzala o zamestnanie na rôznych miestach, napr. v Tatramate v Spišských Matejovciach, v Tatrasvite vo Svite, v reštaurácii Zlatý Bažant v Kežmarku, avšak nikde ju neprijali pre nízky vek.

Podľa správy MNV v Jurskom má mladistvá dobrú povest a má ešte 6 mladších súrodencov. Podľa správy ONV – odboru sociálnych vecí, oddelenia starostlivosti o rodinu a deti z 5. 1. 1976 mladistvá pomáhala matke pri výchove a starostlivosti o mladších súrodencov.

V záujme náležitého objasnenia skutočného stavu veci bolo povinnosťou okresného súdu vypočúť ako svedkyňu sociálnu kurátorku ONV – OSD v Poprade, aby sa preverila obhajoba mladistvej, že sa obrátila na sociálnu kurátorku so žiadosťou o pomoc pri hľadaní vhodného zamestnania, aby sa zistilo, či v tom čase boli pracovné možnosti pre umiestnenie mladistvých do pracovného, prípadne obdobného pomeru a či mladistvej neponúkla možnosť zamestnania v niektorom podniku. Ďalej mali byť vypočutí rodičia mladistvej, či jej sami nehladali zamestnanie, ev. či sa neobrátili aj na odbor pracovných síl ONV v Poprade a s akým výsledkom.

V súvislosti s trestným postihom mladistvých za trestný čin príživníctva podľa § 203 Tr. zák., resp. obdobný prečin podľa § 10 zákona č. 150/1969 Zb. treba totiž vziať do úvahy najmä ustanovenie § 11 odst. 1 Zák. práce, podľa ktorého spôsobilosť občana mať v pracovnoprávných vzťahoch práva a povinnosti a spôsobilosť právnymi úkonmi nadobúdať tieto práva a brať na seba povinnosti vzniká, pokiaľ nie je ustanovené ináč, začiatkom kalendárneho roka v ktorom občan dokončí povinnú školskú dochádzku; organizácia však nesmie s ním dohodnúť ako deň nástupu do práce alebo do učebného pomeru deň, ktorý by predchádzal dňu, keď tento občan dokončí povinnú školskú dochádzku. Ďalej treba prizerať na ustanovenia § 30 a nasl. Zák. o rodine, ktoré upravujú vzťahy medzi rodičmi a deťmi, z ktorých možno okrem iného vyvodiť povinnosť rodičov viesť výchovu dieťaťa tak, aby si osvojilo zodpovedný postoj k práci, a povinnosť dieťaťa, ktoré žije v spoločnej domácnosti, podľa

svojich schopností rodičom pomáhať, a na ustanovenie § 85 odst. 1 cit. zákona , podľa ktorého vyživovacia povinnosť rodičov k deťom trvá do toho času, pokiaľ deti nie sú samy schopné sa živiť. Dôležité sú aj ustanovenia § 164 odst. 1 a § 165 odst. 1 Zák. práce, z ktorých vyplýva, že ak ide o mladistvého pracovníka (učňa) na uzatváranie pracovnej alebo učebnej zmluvy je organizácia povinná vyžiadať si vyjadrenie zákonného zástupcu a smie zamestnávať mladistvých len pri takých prácach, ktoré sú primerané ich fyzickému a duševnému rozvoju a poskytovať im pri práci zvýšenú starostlivosť.

Z uvedeného možno vyvodiť, že trestný postih mladistvých pre uvedený prečin, resp. trestný čin prichádza spravidla do úvahy len v prípadoch, keď mu rodičia, ev. organizácia vytvorili všetky podmienky pre zapojenie sa do pracovného alebo iného obdobného pomeru, mladistvý však bezdôvodne odmieta prijať zamestnanie, prípadne zamestnanie, ktoré zodpovedá jeho fyzickým a duševným schopnostiam, bezdôvodne opustí, necháva sa živiť rodičmi a vedie zahálčivý život, prípadne si zadovážuje prostriedky na obživu iným nepočetným spôsobom, napr. prostitúciou, páchaním majetkových deliktov, žobrotou a pod.

Bez vykonania naznačeného dokazovania nemohol okresný súd správne zistiť skutočný stav veci najmä v tom smere, či mladistvej bola zo strany rodičov, prípadne iných osôb, resp. orgánov poskytnutá pomoc pri hľadaní a získaní zamestnania v kritickom čase. Ak jej takáto pomoc poskytnutá nebola a ak mladistvá vypomáhala svojej matke pri prácach v domácnosti a pri opatere 6 súrodencov, nebolo by možné uzatvárať, že sa vydržiavanie mladistvej zo strany rodičov uskutočňovalo za okolností, ktoré by nasvedčovali jej parazitizmu a že by si teda zadovážovala prostriedky na živobytie nepočetným spôsobom tak, ako to predpokladá § 10 zákona č. 150/1969 Zb.